

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Danskhed

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Danskhed", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 345. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich07-shoot-workid90412/facsimile.pdf> (tilgået 24. juni 2021)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Danskhed

Dette er maaske et nyt, eller et fornyet Ord; men det har en gammel Bemærkelse; men denne er nærved at være forældet, og trænger derfor til en Fornyelse, en Foryngelse. – Længe nok, alfor længe er der arbejdet paa at udsietre det gamle Præg. Og det er ikke Fremmede allene, men fuldt saa meget vore Egne, som have lagt Hænder paa dette jammerlige Værk. Dansk Dragt blev omskaaren, eller hensmidt til Bonden. De andre Stænder, de der kalde sig de *bøjere*, ombyttede Kofte og Broge med franske Eenspænderkjoler og tydske Pludderbuxer. Man brændte sit naturlige Haar, og gjorde et Storkerede deraf; eller man hængte derover en grundmuret Paryk og bestrøede den med Meel. Man hentede italienske og franske Spindelvæve, og drog dem over sine Been, der heraf fik passende Navn af Porcellinsbeen. Kunde Kvinderne være klogere end deres Halvmænd? De opbyggede Pyramider paa deres Hoveder, og Fængsler paa deres Kroppc, Bascioner om deres Hofter, og Stylder under deres Hæle. – Men det var langt fra ikke nok: det danske herlige Modersmaal foragtedes som Pøbelsprog, og henslængtes, ligesom de danske Klædemon, til Almuen og Tjenestefolk. Man sprekkede tydsk og parlerede fransk, løst og fast; og naar et adeligt Par skulde copuleres *comme il faut*, maatte Præsten vie dem paa Fransk. Embedsclassen, de Lærde, havde samme Sygdom – *morbus peregrinus* – men med andre Symptomer: deres delirium yttrede sig i Græsk og Latin, og denne Sygdom er endnu her endemisk og af haardnakket Natur. Folk, som ellers tale godt Dansk, kunne stundom i 5, 6 Timer ikke sæe et dansk Ord frem, men snakke Latin saa Sveden triller ned ad dem.

Men det var ikke nok dermed. Endogsaa vore Læge og Forlystelser skulde ombyttes med fremmede. Vi kjende ej engang mere vore Oldtids-Dandse – maaskee den færøiske hører til disse; men vi have havt *polske* Dandse, tydske Valtser, franske Dandse, engelske Dand-

se, scotske Dandse. Vi lade vore Børn oplære til fransk Corillon, irlandsk Paddy, spansk Fandango og italiensk Molinisco. Men det er ej heller nok, at vi træde alle disse udenlandske Dandse, vi maae ogsaa have Maskerader, i hvilke vi repræsentere alle Folkeslag paa Kloden. Men dette er ikke heller nok, at vi ere andre Nationers Abekatte – menneskelige Abekatte; vi ville ydermere være Abekatte i anden Potents: vise os som Ourangoutanger, Strudse, Kallamer, osv., hvilke Abekattestregere koste ti Gange saameget som en ferdig Kalkun.

Det er historisk: at der i denne Konges Tid ere gjort mange og lange Skridt tilbage fra de nye Daarligheder, og fremad til fornyet Folkelighed. Det er historisk: at denne Gjenfødelse er begyndt og fortsat ligesaavel af Kongen, som af de fædrelandssindede blandt Folket. Men Fortsættelsen er standset: og enhver *Standning* er en *Tilbagegang*.

Store og stærke Folkeslag kunne langt længere ustraffer tillade sig saadanne Daarligheder; men Straffen undgaes ikke, fordi den udhales. Den begynder *indvendigfra*, naar derimod smaae Nationer først føle den *udenfra*. Vide vi, hvor snart den vil komme? eller hvorfra? Vaagner derfor op, Danske! hvis I eller ønske at beholde og efterlade dette Navn til Eders Efterkommere. Ak! der ere saa Faa, der vække – og ak og veel der er Ingen, som svarer. Gaae de da Alle og rode i deres Agre, og prøve deres Ørne, og øve deres Kjøbmandskab? Eller staae de allene op for at lege? – Kampege skulle I lege, at I kunne være beredte, naar Tiden kommer! Stoler ikke paa fremmede Venner, som vil kunne drikke Dus med Eder i Eders eget Blod! Stoler ikke paa fremmede Beskyttere, der vil kunne faae isinde at lægge Eder Bidsel i Munden, og Sadel paa Ryggen! Men om dette skeer, da seer til, om I kunde trøste Eder med et: „*Det havde vi ikke tænkt.*”

Nationaldragt

Mennesket er et med Forstand, men ogsaa med *Sanser* begavet Væsen; og følgelig er det ligesaa vel *sandseligt*, som forstandigt. Vi tage her *Sandselighed* i den naturlige, rene Betydning. At ville underkue denne, er ligesaa forgjæves som naturstridigt; men den skal styres, ledes og forædles. Mange føle dette, men tør ikke være det bekjendt; og det højeste de ville indrømme er, at Sandseligheden \circ : de menneskelige Følelser, vel faaer Lov at være til (det kan alligevel ikke forbydes), men dog kun i et Slags Tugthuuliv under Fornuftens Slavepidsk. De Gamle vare naturligere, det er: baade ærligere og klogere; de indrømmede Sandseligheden lidt større Frihed, og lode den træde i hæderlig Tjeneste hos Fornuften.

Fornuften kan maaskee bevise os: „at Klæder *ikke* skabe Folk“; og at en Mand er den samme, enten han gaaer i en sort Kjole, eller i en hvid, i en lang eller en kort, med Buxer eller Skjorter. Men tage vi Erfaringen – Historien paa Raad med, da faae vi Beviis for det Modsatte; og under intet Forhold er dette stærkere, end ved *Nationaldragter*.

Romerne havde deres „*Toga*“; den var Nationaldragt, Hædersdragt; den var for dem hvad Cocarden i vore Tider blev for Franskmændene. De vare stolte af denne Dragt – ikke fordi den var smuk, eller kostbar, eller klædelig; men fordi den stemplede dem til Romere; det var ikke den enkelte Romers Dragt, men hele Romerfolkets. Den var dem en *Ordensdragt*, der ej alene indgød fremmede Folk Ærhødhed for dem, men og dem selv en saadan Æresfølelse, at den var dem som et Palladium mod Foragteligbed i Tale og Handling – just som Uniformen nu hos Krigsstanden. „Den røde Kjole“ hedder det „taaler ingen Pletter.“ Den hvide Toga taalte heller ingen; og havde det ikke været netop *Togaen*, som hiin kaade Tarentiner besudled; neppe skulde hans Trin blevet „*afvasket med Blod*“ og Tarenti-